

990521-2

Rudolf Bultmann poukazuje (2427, *Das Evangelium des Johannes*, Berlin 1963, s. 1 n.) na to, že janovský Prolog vlastně není žádný úvod (snad spíše ouvertura), protože se nijak nevztahuje k celku evangelijního spisu. Je v sobě uzavřen a ukončen; nemuselo by už vůbec nic následovat. V tom má pravdu; v tom smyslu představuje Prolog vskutku cosi samostatného. Dále Bultmann poukazuje na to, že tento Prolog nikoho neoslovuje, že se na nikoho adresně neobrací; ovšem vyvozuje z toho, že jde o kus kulticko-liturgického básnění, kolísajícího mezi slovem zjevení a slovem vyznání a že pojem LOGU nenavazuje na filosofickou tradici helenismu, nýbrž že jeho původ je mytologický. To je dost divná formulace, víme-li, že sama helenistická filosofie byla plná všelijakých prvků nejrůznějších mýtů a zejména že sama filosofie vyrostla z mýtu. Sám rozumím Prologu zcela jinak: užívá vědomě filosofických termínů, ale tak, aby je postavil účinně polemicky proti běžnému jejich chápání. Není tomu tedy tak, že by vycházel z mýtu a že by některé termíny a dokonce jejich obsahy byly bez jeho vědomí důsledkem ovlivnění tehdejšími kulturními prostředím, nýbrž naopak vychází z anti-mýtu (čímž navazuje na židovskou, zejména prorockou tradici, tedy nikoliv na současný ani starý mýtus) a opravuje a upravuje, reformuje tak své filosofické myšlení k podobě vhodné pro tuto protimytickou orientaci. – Nicméně ať už tomu je jakkoliv (nehodlám se plést do řemesla theologům při jejich theologické práci, ovšem kriticky budu vždycky posuzovat, když je přistihnu při závislosti na starých, předsudečných filosofématech), nikdo mi nemůže upřít právo se experimentálně pokoušet o interpretaci, která je textem Prologu jen inspirována, aniž by se na pouhou reprodukci chtěla omezovat. Jestliže sám Bultmann připouští, že „mythos“ Prologu neužívá formy narativní ani spekulativní (že tedy není ani vyprávěním, ani spekulací), pak velmi oslabuje své pojetí, že jde o mýtus. Co vlastně může zbýt z mýtu, když jej zbavíme narativity? To udělali přece staří řeční filosofové, že základní strukturní orientaci mýtu zbavili narativity a proměnili ji ve filosofii nebo – mám-li užít Bultmannova termínu – spekulaci. A navíc: co to je vlastně spekulace v Bultmannově pojetí? Je to něco odlišného od filosofie, anebo to je filosofické epitheton constans?

(Praha, 990521-2.)